

Ting at komme ind paa de forskellige Spørgsmaal, der knytte sig til denne vanskelige Takstsag og anser mig ikke blot for berettiget men ogsaa for forpligtet til at nævne de Belysninger, som Arbejdet kan faa fra Arbejdet i Kommissionen. Jeg vil siden, naar jeg har nævnt dette, komme til at gøre nogle Bemærkninger om Kommissionens Stilling i Almindelighed, og om hvorledes Rigsdagen rettelig bør stille sig over for Forslaget fra den højtærede Ministers Side.

Jeg skal da, hvad selve Realiteten angaar, nævne, at Takstloven jo blev given den 24de April 1896, og det er rigtig fremhævet i det forelagte Lovforslags Motiver, at det, som der skete, var, at medens hidtil Takstansættelsen ved Statsbanerne havde været en administrativ Sag, saa blev der her slaaet fast, at for Fremtiden skulde Grundlaget for Statsbanernes Takstansættelser bestemmes ved Lov, medens dette Grundlags Gennemførelse i Enkelthederne vedblev at være en administrativ Sag. Dette, at Grundlaget for Taksterne skal bestemmes ved Lov, vil alle erkende Berettigelsen af. Jeg minder i saa Henseende om den store Betydning, som Takstansættelsen har for en stor Del af Landets Befolkning baade i Henseende til Personbefordring og i Henseende til Godsbefordring, og jeg minder dernæst om den store Betydning, som hele denne Sag har for Staten finansielt set, idet vi nu ere komne saa vidt, at Staten har indestaaende i Banerne en Anlægskapital af 230 Mill. Kr., at Statsbanernes Budget er efter det sidste Regnskab 26 Mill. Kr. aarlig Indtægt og 24 Mill. Kr. aarlig Udgift. Der knytter sig hertil saa stor pekuniær Interesse, at det som sagt er fuldt i sin Orden og stemmende med alle hidtil hos os fulgte Principper, at Grundlaget for Taksterne bestemmes af Lovgivningsmagten. Jeg er her kommen til at nævne, hvad de Herrer straks ville have hørt, og hvad vi alle vide, at Overskudet for Statsbanerne, da sidste Beretning forelaa, nemlig for 1899—1900, var gaaet ned til 2 Mill. Kr., og i Virkeligheden er den nu gaaet langt længere ned og bliver lavere i indeværende Aar, altsaa vi have nu end ikke 1 pCt. af den i Statsbanerne staaende Kapital. Det er mig derfor kært i denne Forbindelse at kunne fremhæve, at Ministeren i Motiverne til Lovforslaget nævner, at det er et naaet Standpunkt: denne Lovgivningens Medvirken ved Takstansættelsen, det vil man ikke kunne komme bort fra, og

det vil man heller ikke fra nogen Side gaa bort fra. Naar der da i Loven af 1896 blev føjet til, at den gjaldt indtil 1ste April 1901, saa har vi i Kommissionen arbejdet med det for Øje, at hvis Maalet ikke naaedes inden den Tid, vilde der intet være til Hinder for en Forlængelse af Fristen paa 1 Aar, saa at Loven gjaldt til 1ste April 1902. Thi Øjemedet med denne Frists Fastsættelse var at prøve Virkningen af de Takster, som vare indførte i Kraft af Loven af 1896, og fandtes disse for lave, som man befrygtede, vilde man se at komme til en Forhøjelse af dem, men om denne Erfaring skulde gøres indtil 1ste April 1901 eller 1902, kan umuligt have været af Betydning for nogen. Paa Grund af det saaledes bestemte blev der da i Loven af 1896 indsat de Grundregler, hvorefter Taksterne for Fremtiden skulde udarbejdes af Statsbanernes Bestyrelse. Jeg skal for ikke at blive for vidtløftig her holde mig til Persontaksterne, som for saa vidt er det vigtigste, som de give den største Indtægt, og ogsaa fordi Godstakstreglerne dog i det væsentlige følge det samme System, som fastsattes for Persontaksterne. De Herrer ville vide, at det, der blev slaaet fast i Loven, var det, at Persontaksterne for Fremtiden skulde ansættes for det første efter en meget lav Grundtakst, der for 3die Klasses Vedkommende, — jeg skal her holde mig til 3die Klasse for Kortheds Skyld, hvad der bliver sagt om denne Klasse, gælder med andre Tal ogsaa for de to andre Klasser — blev sat til 2 Kr. 35 Øre pr. Kilometer, og endvidere skulde Beregningen ske efter den saakaldte faldende Skala, saaledes at Banelængderne bleve inddelte i forskellige Bælter: indtil 100 Kilometer, mellem 100 og 200 Kilometer osv. og atter Underafdelinger af disse, og det paa den Maade, at man ikke multiplicerede denne Grundtakst med Kilometerantallet, men med et mindre Multiplum, nedsat, efterhaanden som Afstanden fra Udgangspunktet blev længere og længere. Dette sidste ere alle enige om at erkende for rigtigt. Der blev endelig føjet en tredie Bestemmelse til, at Betalingen for længere Afstande skulde væsentlig modereres, dog saaledes at de længste Afstande ikke skulde koste under 6 Kr. 50 Øre. Det er dette Grundlag, hvorpaa altsaa Statsbanerne videre have udarbejdet Taksterne, og det var, som alle kunne vide, et meget omstændeligt Arbejde at faa udført, og derfor traadte de nye Takster først i Kraft i Efteraaret 1897.